

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLIV (38)
Štev. (No.) 15

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
25. aprila 1985

Zvezdna vojna

Teško bi si bilo misliti bolj zapleteno in bolj sporno zadevo našega časa, ki je zasledujemo v znanstvenih razpravah, še bolj pa v političnih polemikah o protimisliskem, obrambnem orožju. Neke vrste spočetnik, ameriški predsednik Ronald Reagan, jo imenuje strateška obrambna iniciativa (Strategic Defense Initiative), v široki ljudski govorici pa so ji vzdeli angleško ime Star Wars, po naše Zvezdna vojna. Dolga leta v razvoju atomskega orožja so govorili le o napadnem jedrskem oboroževanju, kakor da bi proti tej strahotni iznajdbi nuklearne tehnike ne bilo drugega sredstva kot še več in še močnejših atomskih bomb in raket pri obeh velesilah. Sedanje ravnotežje med Ameriko in Sovjetijo sloni na zastrašitveni kapaciteti od ene in druge strani, kar nujno vodi v oboroževalno tekmo, kateri ni videti konca.

Pred dvema letoma je predsednik Reagan v posebni zgodovinski izjavi predlagal, naj se začnejo izvajati takojšnje, intenzivne tehnološke raziskave za izdelavo obrambnega orožja zoper vse vrste mislov. Reaganova iniciativa, ki je svetu v svojem daljnosežnem cilju zaprla sapo, predvideva izdelavo obrambnega sistema, ki bo lokaliziran v vsemirju zmožen prestreči vsako sovražno raketo na poletu in jo uničiti, preden bi ta dosegel svoj cilj bodisi v Ameriki ali pri zaveznikih v Evropi. Predsednik je posebej naglasil, da je končni cilj njegovega predloga popolna izključitev vsega atomskega orožja.

Ideja strateške obrambe izven ozračja pravzaprav ni bila nova. Kakih 15 let poprej je že bila sprožena, o nji so razpravljali in odločili, da je ni mogoče izpeljati. Med tem pa je tehnološka znanost v Ameriki tako zelo napredovala, da se znanstvenikom vidi mogoče tedanje ovire uspešno premagati in začeti z nadaljnjim delom za izdelavo obrambnega orožja, ki ne bo atomsko, delo samo pa bo trajalo mnogo let, preden bo vseirska obramba mogla stopiti v akcijo.

Svet je prisluhnil ne samo v Združenih državah, ampak povsod širom zemeljske oble. Začele so se živahne debate za in proti, komaj kdaj v zgodovini je bilo v mirnem času toliko govorjenja in pisanja o kakšnem predmetu in komaj kdaj toliko različnih mnenj in predlogov. Mnogo glasov je slišati, da bi bila vsemirska obramba zelo zaželena — če bi bila

popolnoma zanesljiva in uspešna. Kaj takega pa nihče od sedanjem razvoju tehnologije ne more zanesljivo jamčiti. Ameriška vlada je zbrala skupaj kakih 50 najbolj prominentnih tehniških strokovnjakov in inženirjev ter jim naložila težko nalogo v enem ali dveh desetletjih z najbolj skrbno in popolno raziskavo pripraviti pogoje za izdelavo ozvezdnega obrambnega orožja.

Kako se bodo stvari razvijale, je danes težko kaj reči. Dosedanji razvoj celotnega vprašanja se pa zdi da je tako pozitiven, da ga bo zelo težko ustaviti, če ga bo sploh mogoče. Ideja obrambe je že zajela široke kroge tudi v Ameriki, in celo v kongresu. Vendar mučijo ameriške zakonodajalce posebne skrbi, ležeče na njihovih ramah, namreč, kako kriti ogromne stroške, ki bodo šli v tisoče milijone dol. Zaenkrat se izdatki omejujejo samo na znanstveno raziskovalno aktivnost, ki bi razvoj privreda pred izdelavo predvidenega, čudovitega lovca na misle. Za produkcijo bodo potrebni novi dogovori in sporazumi. Med tem bo morda tudi svetovni položaj dozorel do lažje odločitve.

Jedrsko napadalo orožje se bo zelo verjetno raztegnilo tudi na države, v rokah katerih bi utegnili postati katastrofalno za ves svet. Kakšna situacija bi nastala, ko bi z atomsko bombo zagrozil kak verski fanatik a la Homeini, ali Kadafi? Trezna presoja tako možnost vzame v pretres, saj imajo ti teroristi v rokah oljna bogastva, za denar se pa danes kar vse dobi.

Česar ta pisec ne more razumeti, je vztrajna, nepopustljiva in popolna opozicija Sovjetske zveze. Uspeh sedanjih pogajanj v Ženevi trdovratno spravlja v zvezo s popolno kapitulacijo Amerike na področju Star Wars. Po mojem mnenju je iskati vzrok v zavesti sovjetskih oblastnikov, da Rusija ni zmožna razviti potrebne, skrajno zapletene tehnologije na eni strani, na drugi pa pri svojem marksističnem gospodarstvu ne more financirati ogromnih produkcijskih stroškov. Kar koli je vzrok, pri tekočih pogajanjih se bo razkril. Amerika bo Sovjetom verjetno ponudila souporabo ozvezdnih lovcev na atomske misile (sam Reagan je že na to namignil), a kapitulirala ne bo.

Prepričan je tega pisca je, da bo tako prav.

L. P. — Am. dom.

Duh je ušel iz steklenice

Pod tem naslovom iz Tisoč in ene noči je MILAN APIH v ljubljanskem Dnevniku 2. marca letos nastopil odločno v obrambo Spomenke Hribar. Apih je bil eden od recenzentov Kocbekovega zbornika, ki čaka že natisnjen milosti partije; kot tak je članek Hribarjeve o narodni spravi odobril.

Članek je sila zanimiv, a predolg za celotno objavo, zato ga objavljamo le delno:

Da ne bo nobene nejasnosti, bom najprej navedel nekaj tega, kar sem že zapisal v svoji recenziji... „Ob tem se nam vsiljuje vprašanje, ali je po štiridesetih letih res prezgodaj za odpravo vseh embargov, ki ne morejo skriti zgodovinske resnice? Morda zato, ker so mnogi neposredni udeleženci te tragedije (na obeh straneh) še živi? Ali pa, ker krivci med njimi še niso pripravljeni priznati svojega dejanja, ki ga kljub temu, da se je zgodilo v izjemnih okoliščinah, pač ni mogoče imenovati drugače kakor zločin“...

Danes pa temu dodajam: Če bi bilo namreč do tega priznanja prišlo, recimo že kmalu po samem dogodku (če bi bilo to takrat sploh mogoče), ali pa vsaj po letu 1948, bi bila stvar verjetno razčiščena — pred ljudmi in zgodovino, namesto da je ostala — tabu!

Najprej bi rad omenil pisce, ki to dejanje sploh zanikajo. Menim, da so med njimi tudi ljudje, ki tega sploh verjeti ne morejo in se ga ne različne načine izogibajo tako, da npr. govore o „justifikaciji“, ki pa, kakor je znano, pomeni izvršitev (smrtne) obsodbe; torej sodbe po nekem pravnem postopku, ki ga, kakor vemo, ni bilo.

Huje pa je z drugimi, ki to preprosto odobravajo. Tudi na različne načine! Med članki, ki to počno, je tudi nekaj takih, ki že zaradi svojega nivoja ne bi zaslužili obravnave (in najbrže tudi ne objave!), če ne bi vsebovali trditve, s katerimi je treba resno obračunati.

Žal je ena najhujših, in najmanj, kar lahko rečemo, skrajno nepremišljena, izjava razširjenega odbora borcev X. SNOUB Ljubljanske, ki govori — če pustimo ob strani vse drugo — o „kampanji, ki odpira že zdavnaj znane in razčiščene dogodke in postavlja pod vprašaj upravičenost kaznovanja domobrancev po vseh družbenih pravilih in moraličnih normah...“ Če k tem besedam (kjer se zaenkrat ne bi spuščal v vprašanje, od kdaj in komu so ti dogodki „znani“, še manj pa kako in kdaj so „razčiščeni“!) dodamo še retorično vprašanje, češ „in mi bi tej tolpi potencialnih morilcev in krvi željnih klavcev priznali status vojniš ujetnikov?“ (Vilhar), potem moram pač še enkrat izjaviti, da se kot borec, ki sem tudi sam nekajkrat gledal v oči smrti prav iz domobrantskih pušk, z velikim ogorčenjem distanciram od takih izjav.

Take misli pa hote ali nehotе zavračajo tudi taki, ki sicer dejanja niti ne zanikajo niti ne odobravajo, pač pa ga poskušajo tako ali drugače opravičevati, ko spet in spet naštevajo in opisujejo zločine, ki so jih počeli domobranci, kakor da tega ne vemo in ne obojamo vsi skupaj. Med takimi je predvsem novinar Vresnik, ki nam poleg tega kot za zgled slika še podobne pomore kvilingov pri drugih narodih, predvsem v Franciji. Žal navaja večino ma izmišljene in daleč pretirane številke, ki jih povrhu vsega jemlje iz arzenala antikomunistične propagande (Glej Enciklopedijo II. svetovne vojne!). Vendar je jasno, da eno in drugo cilja mimo in ne more opravičiti tega, kar se je zgodilo. To so — poleg še mnogih drugih dejstev — lahko seveda olajševalne okoliščine, toda stvari s tem ni mo-

goče spraviti s sveta, razen po poti, ki sta jo nakazala že Kocbek in S. H.

Podobno, v bistvu pa vendarle nekoliko drugače, nastopa Zoran Polič v svojem članku v prilogi Dnevi, ko govori o tem pobjoju kot o „moralnem madežu“, ki „ni v skladu z moralnimi civilizacijskimi načeli“, in pravi, da bi bilo treba „preprečiti ustrelitev tistih udeležencev, ki niso sodljivi v poveljniški kader, ki si niso umazali rok s pobjoju in umorji in ki so bili šele v zadnjih mesecih boja vključeni v sovražne enote, nasilno mobilizirani ali celo le naključni sopotniki pri begu preko meje...“ Obenem poskuša to odločitev pripisati kakemu „področnemu štabu“ ali celo „posamezniku“, kar je seveda več kakor naivno, če gre za pobjo od 7 (že priznanih) do 12 tisoč ljudi (kakor se še ugiba), za kar je bilo treba pač več časa, ljudi in priprav! To pa počnejo z njim vred še drugi (npr. Ribičič, ko govori o „objektivno izsiljenem vojaškem ukrepu... v sklopu zaključnih operacij“, čeprav se je to dogajalo drugače in v resnici precej pozneje t. j. po 15. maju, kakor to podrobno opisuje Matevž Krivic). Sicer pa je bil Zoran Polič takrat notranji minister v slovenski vladi, vendar verjamem, da o tem ni vedel kaj več.

Ze ko sem pisal svojo recenzijo o prispevku S. H., sem se vprašal:

„Narodne sprave? Ali ni tudi ta sintagma tabu, ki zbujata sum in strah? Čeprav je jasno, da ne gre za spravo z belogardizmom (Nesmišelj), temveč za spravo med ljudmi... kot kohezijo vseh narodnih sil, vseh ustvarjalnih sil naroda... ob priznanju nazorskega pluralizma, usmerjenega v enotno slovensko bit, kar je tudi edina alternativa — kot še neizpolnjena dolžnost revolucije, kakor pravi Kocbek!“

Ali je to nekaj tako nemogočega? Ali pa je ta „sprava“ lahko samo taka, kakor sta si jo zamišljala Hitler in Stalin? Upajmo, da je čas takih „idealov“ za vselej mimo!

Drugič pa se postavlja vprašanje, kaj pomeni komu beseda „narodna sprava“, ki seveda dopušča različne razlage, pomene in namene. Ti pa se gibljejo od tistega, kar sta povsem jasno in pošteno povedala tako Kocbek kot Spomenka Hribar, slednja kar dovolj eksplicitno tudi v svojem zadnjem članku in še posebej na kulturni tribuni v Cankarjevem domu, — pa mimo Poliča in podobnih, za katere sega ta sprava v njihovi domišljiji vse do Argentine in Vatikana pa do večpartijskega sistema (tako, da si — kakor naklepa šetina — lahko „razdelimo oblast“) in sploh do restavracije kapitalizma oziroma do prave apokalipse!

Drugo razlago pa nudijo tisti, ki se vsake sprave boje in sicer iz drugih (razrednih?) razlogov, zaradi katerih bi imela slabe posledice predvsem za nje same, za njihovo sektaštvo in notorično sovražstvo. Zato je tem bolj razumljivja zagriženost.

Tu pa bi vendar rad vedel, kaj je hotel povedati tovariš Šetina, ko je v svojem nedavnem intervjuju rekel, da „v narodno spravo preprosto ne bomo šli in ni razloga, da se še naprej ponavlja.“ No, on že ve, kako to misli. Toda nisem prepričan, da je dovolj premislil, kaj te pomeni. Bojim se, da ga bosta življenje in potreba po nadaljnjem razvoju in obstoju slovenskega naroda demantirala. Kajt sprava, če misli seveda oba na tako, ki je edina mogoča, ne pa tako, ki jo hočejo nekateri podtakniti S. H. ter Kocbeku in morda še meni, je neizogibna. Ona trka na vrata in se vsak dan uresničuje.

Zdaj pa še k zadnjemu vprašanju — h geslu, ki je tudi dvignilo mnogo hrupa: „Ali zoper okupatorja k sovjetizaciji ali zoper sovjetizacijo z okupatorjem!“

Seveda je tudi jasno, da to v bistvu pomeni državljansko vojno, ki jo nekateri kar na slepo, preziraje vsa zgodovinska dejstva in dognanja (Kardelj, Bilandžić in dr.), še zmeraj v celoti trdovratno negirajo. Vendar o tem tukaj ne bi razpravljali. Le vprašaj bi se rad, ali morda niso Natlačen, Ehrlich, Praprotnik, Debeljak in drugi poborniki in ideologi protikomunizma in klerofašizma od prvega dne, ko se je pojavila misel na odpor zoper okupatorja, vedeli, da ji stoje na čelu komunisti, ki svojega končnega cilja in pripadnosti Kominterni niso nikoli skrivali — čeprav tega ni bilo v programu OF, — in razširili prek svoje goste mreže kaplanov in župnikov med ljudstvo besno propagando zoper Sovjetsko zvezo s famo o preganjanju vere, o skupnih kotlih in ženah, o odvzemu zemlje in privatne lastnine, pa tudi s prikazovanjem resničnih grozot, ki jih je počenjal Stalin, — in s tem netili državljansko vojno — v bistvu na razredni podlagi? Mislim celo, da je mnogo belogardistov (in pozneje domobrancev) vsaj od začetka temu nasledilo in šlo v boj zoper partizane predvsem zaradi tega, ne pa ker bi preveč ljubili okupatorja, čeprav so storili nedoumljiv zločin s tem, da so jemali od njega orožje. Sicer pa se je njihova vojska množila celo vzporedno z zmagami Sovjetske zveze in zaveznikov nad Hitlerjem, kar govori o njihovi veri, da bodo nazadnje zmagali Angleži, ki bodo preprečili boljše vizacijo zdele. Seveda pa smo včasih s svojim sektašenjem pri tem pomagali tudi sami. Vse to pa velja bolj za „Ljubljansko pokrajino“.

Kar pa zadeva potrebo po raziskavi, pa se seveda strinjam, čeprav nimam iz razumljivih razlogov vsaj za nekaj časa nobenega upanja, da bomo kaj posebnega dognali. Zato ostane to naš dolg, ki pa ga, ponavljam, trenutno nihče ne terja. Vendar pa nas najbolj preprostina in tudi že nešteto krat izdelana raziskava neogibno privede do sklepa, da smo bili takrat, ko se je to dogajalo, v železnem objemu in pod ideološko in materialno peto Stalina, česar smo se šele pozneje z muko in žrtvami rešili. Ali si je mogoče zamisliti, da bi se bili mogli takrat — tudi brez morebitnega direktnega povelja ali „nasveta“ — in pod vplivom in pritiskom, ki se je odražal v odnosu do milijonov ljudi v SZ, lastnih pa tudi tujih (in med njimi tudi jugoslovanskih revolucionarjev!), ki so izginjali v Stalinovih čistkah, upreti vsemu temu?

Menim, da je v tem, in edino v tem, naše vsaj delno opravičilo? Pa tudi svarilo — za bodoče!

In kaj zdaj? Pohod je bil sprožen in se bojim, da ga ne bo tako lahko zaustavili. Saj je zajel že zelo širok krog in to celo v smeri, kjer si tega ne bi mislil.

Ali bomo spravili duha nazaj v steklenico?

Zato pa naj s svojih skromnih pozicij nazadnje še jaz apeliram k spravi. K tisti spravi vseh nas, „ki dobro v srcu mislimo“, pa tudi k tisti, ki bo počasi opustila jezo na nesrečnega Kocbeka, ki ne more ničesar več napisati, in na vse tiste, ki ga pač še vedno spoštujejo. Ne pozabimo, kakor sem napisal že v recenziji, da ni malo spomenikov na svetu, ki so posvečeni ljudem, nad katerimi je bila nekoč izrečena anatem! In ne sejmo sovražstva! — pišejo nekateri tovariši (Batič, Kovač in dr.), ter ne delajmo po nepotrebnem sovražnikov iz tistih, ki to niso in tudi nečajo biti!

Med nas je usekalo...

Ob 40-letnici našega begunstva

Od dneva ustanovitve do konca vojne je domobrantska vojska neprestano rasla. Prvotno jedro 3.000 borcev je do pomladi leta 1945 naraslo na 15.000 mož. Pobegnili so k domobrancem domala vsi bivši člani Vaških straž, ki so bili prisilno mobilizirani v partizanski vojski. Pobegnili je od partizanov k domobrancem tudi večina drugih prisilnih mobilizirancev ter celo nekaj starih partizantskih borcev, ki so sprevideli, da partizantska vojska ni nič drugega nego orodje partije in da prinaša ljudstvu le gorje in nesrečo. Zaman so bili vsi brezmiselni pozivi londonskega radia, naj domobranci dezertirajo k partizanom. Dogajalo se je prav nasprotno. Ljudstvo, ki je od blizu videlo, kdo ga uničuje in kdo ga rešuje, es ni dalo premočiti pozivom daljnih političnih modrecev.

Predel za predelom slovenskega ozemlja je prehajal pod območje domobrantskega orožja, predel za predelom je bil očiščen od partizanov, zavarovan s posadko, vključen v gospodarski in kulturni razvoj. Le komunisti so trepetali.

Obnavljale so se porušene ali drugače poškodovane cerkve, odpirale so se

po vaseh slovenske šole, popravljala so se kmetijska poslopja, izmučeno prebivastvo je pod varstvom domobrancev spet zadihalo in si celilo strašne rane, ki mu jih je zadal „narodnoosvobodilni“ boj. Udarni bataljon domobrancev je zasledoval partizanske enote v najnedostopnejše predelate ter jim onemogočal zbiranje za večje vojaške akcije.

Kljub vsemu je spomladi leta 1945 bilo vse slovensko ozemlje skoraj popolnoma v domobrantskih rokah (razen Štajerske, kjer ni bilo domobrancev, ker se tam tudi partizanstvo ni moglo razviti in je bilo le nekaj komunistov in četnikov). Le bolj ali manj razpršeni oddelki partizanov so tavali po gozdovih. Ostali so zvesti partizanski vojski le prekaljeni komunisti. Te komunistične sile so se po večini umaknile na Hrvaško, kjer so imele varnejša tla, ali se skrivale v Beli krajini. Vzdrž stare italijansko-jugoslovanske meje so poleg domobrancev čakali na zaveznike tudi številni srbski četniki in dobrovoljci, ki so bili pripravljene udariti v hrbet nemškimi četam, če bi to omogočilo hitrejše prodiranje zaveznikov na naše ozemlje.

Vir: Pravi obraz OF, II. str. 328, 330.

STEPINAC IN RAZKOL Z RIMOM

Zagrebski škof dr. Alojzij Stepinac je bil leta 1946 obsojen na 16 let zapore s prisilnim delom in na petletno izgubo političnih in državljan-skih pravic, in sicer zaradi „dokazane“ sodelovanja z okupatorsko oblastjo, z Nezavisno državo Hrvaško in s peto kolono.

Vsi, zunaj in doma, smo vedeli, da je vse to le izmišljotina, da je pač bil obsojen kot predstavnik Cerkve, ki se je edina upala upreti režimu in so jo zato hoteli zlomiti. Javni tožilec je bil tedaj Jakov Blažević.

V februarju pa je za zagrebški Polet podal intervju, kjer se je ves proces pokazal v drugi luči: Kratkoma je bivši javni tožilec Stepinca dejal, da procesa proti Stepincu ne bi bilo, če bi bil hrvaško katoliško Cerkev ločil od svetega sedeža in tako „kompromitiral fašističnega pape-

ža Pija XII.“; ter še več, da je to od njega zahteval sam Tito.

Tu je torej nova monstruoznost: Če je bil Stepinac kriv, mu ne bi smeli ponujati svobode, če pa ne, je bil proces proti njemu — kot toliko drugih — lažen.

Blažević sam pravi, da sta se srečala po vojski Stepinac in Tito in je ta dejal nadškofu, da naj „izrazito vazalno razmerje do Rima posebej glede politike preoblikuje v smeri večje samostojnosti“.

Toda nadškof ni bil dovolj „prožen“ in na kaj takega ni pristal, kar je popolnoma razumljivo, čeprav Blažević govori o škofu Strossmayerju, ki da ni priznaval rimskega vodstva (kar seveda ni res).

Počasi si resnica utira pot in na dan prihajajo stare zakulisne igre, ki razgaljajo pravo naravo režima in njegovih sodnih fars.

KDO JE KRIV?

FAZ, febr. 1985 (Priredila P. D.)

Vedno težji gospodarski položaj Jugoslavije in vidno slabši odnos dežele do inozemskih upnikov je vzrok, da jugoslovanski politiki raziskujejo, kdo je prav za prav kriv, da je prišlo tako daleč.

Z preiskavami so najprej pričeli makedonski komunisti, ker je njihova republika zašla v izredne težave zaradi investicij, katere so naredili v devizah. Pridružili so se jim srbski in hrvaški partiji, ki obdolžujejo drug drugega, da so prekršili izkazano jim zaupanje ter šli tako daleč, da ob svojem času niso upoštevali niti svaril Tita in Kardelja. S tem so naredili „politične prekrške“ ter rani-li „socijalistično odgovornost“. Ker krivce že imensko navajajo, ne mara Slovenec Popit sedati za isto mizo z osebami, ki naj bi bile zapletene v te mahinacije. Seveda se je tudi Stane Dolanc moral oglasiti in je izjavil: „Sicer je pravilno, da iščemo krivca in da predvsem poudarjamo osebno odgovornost, a moramo vendarle tudi priznati, da s takšnim početjem lahko omalovažujemo marsikatere pridobitve pridobitve naše revolucije, pa tudi osebnost Tita in Kardelja postavljamo v dvomljivo luč.“

Jasno je, da so v takšnih razmerah nastala trenja med narodi, ki sestavljajo državo južnih Slovanov. Med njimi so Slovenci najbolj zapadno usmerjeni in pripadajo predvsem etnično bolj zapadu, kot pa vzhodu. To se jim pozna tudi v značaju. So manj prepirljivi, so umerjeni, a kadar gre za interes naroda, nastopajo združeno! Za Hrvate velja pregovor (po mnenju FAZ): Kjer sta dva Hrvata, imamo tri stranke! ter se hitreje „vnamejo“ in je predvsem hrvaška inteligenca ljubosumna na svo-

jega severnega sosedu. Zgodovinsko je nesoglasje med Srbi in Hrvati in čestokrat se med njimi vnamejo vroči prepiri, tako politični, pa tudi na verski osnovi. Hrvaški katolicizem ima pa sedaj še večje naloge: poleg versko-narodnostnih problemov se mora boriti še proti jugoslovanskemu državnemu marksizmu.

DENARNA POMOČ OBSOJENIM NA DACHAUSKIH PROCESIH

Skupna izjava Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in Republiškega komiteja Socialistične zveze delovnega ljudstva (CK ZKS in RK SZDL) je 10. julija 1984 odločila, naj se odpravi posledice obsodbe, ki je prizadela osebe na tako imenovanih dachauskih procesih. Tako je sedaj v obravnavi predlog izvršnega skupščine SR Slovenije, ki naj pravni rehabilitaciji pridruži tudi materialno odškodnino: prizadetim se bo izplačal čas prestajanja zapore in čas brezposelnosti po izpustitvi, vdove umrlih pa dobijo enkratno denarno pomoč in dodatek k pokojninam. In s tem naj bi bil zaključen proces odpravljanja pravnih in materialnih posledic procesov in obsodb.

Dá, za dachauske procese je to lahko zaključek, na podobno rehabilitacijo pa čakajo mnogo številnejše vdove in družine tistih, ki so bili ne samo krivično obsojeni, marveč kar brez procesa mučeni in ubiti v krutih morijah širom Slovenije, česar se bomo slovesno spominjali v mesecu juniju, ko bo poteklo že štirideset let od tistih dogodkov. Kdaj bo prišlo od tega?

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

NIČ NOVEGA

Pretiravamo, če zapišemo, da se položaj zapleta? Verjetno da. Taki in podobni zapletji so v argentinski politiki vsakdanji kruh. Menjajo se le okoliščine, in pa nastopajoče osebe. V bistvu pa smisel položaja ostaja isti.

Vendar se spleča nekoliko razgrebsti v sedanjo stanje. Dvoje dogodkov bi osvetlili (ali zaemnil?) v teh vrsticah. Dve točki sta važni v teh dneh, ko se dviga prah in dim, in je zaradi tega težko videti, kje se pravzaprav odigravajo odločilni dogodki. Tudi to je običajno v argentinski politiki.

SODI ME, O BOG...

Pričela se je sodba vojaških hunt, zaradi obsodb v zvezi s kršenjem človekovih pravic. Sodnijska zbornica sedaj zaslišuje priče, ki jih državni tožilec in branilci kličejo v sodno dvorano. Časopisi polnijo svoje strani s to stvarno, radio in TV prenašajo zadevo. Vse skupaj je nekoliko žalostno. A precej poučno. Kot priče sedajo pred sodnijsko komisijo bivši začasni predsednik Luder, ministri zadnje peronistične vlade itd. Kličejo jih v zagovor vojaškim poveljnikom, ki so borbo proti gverili začeli na podlagi zakona izdanega s strani ustavne vlade.

Poučno je dejstvo, da iz njih pričevanja znova vstane pred občinstvom slika dežele, katero so pretresali nenehni udarci gverile. Položaj je bil tak, da mu normalna policijska obramba že ni bila več kos. Treba je bilo poklicati na pomoč oborožene sile. In poklicala jih je ustavna vlada, izvoljena z absolutno večino.

Poučno je slišati iz ust bivših ministrov in funkcionarjev, da so bili, po vojaškem udaru, domala vsi zaprti, daj časa in brez sodbe. Mnogim so bila vsaj začasno zaplenjena imetja. Niso smeli pisati, niti opravljati svojih civilnih poklicev. Sedaj jih isti, ki so jih pregnali, kličejo, naj kot priče razjasnijo njihov položaj obtožencev.

Nič manj poučno pa je razmišljanje, ki ga vsak lahko opravi v zvezi z „legalno“ in „nelegalno“ vojno proti gverili. Čeprav je izredno težko potegniti črto, ki naj pametno loči eno in drugo, vendar ne bi smelo biti dvoma, da se mora vsaka vojna, še tako sveta, vršiti v mejah zakonov, narodnih in mednarodnih. V čem naj se sicer loči „dobri“ od „hudoobnega“? Postopek, ki je v teku, naj bi vrgej nekoliko luči tudi nad

vprašanje, koliko je bilo v resnici „prekrškov“. A težko je tudi v tem priti do dna. Resnica, vsa resnica, bo, kot mnogokrat, ostala zakopana.

LE VKUP, LE VKUP

Položaj vlade ni lahak. Dobro se radikalni močje zavedajo koliko jim gre trda v razmerju do oboroženih sil prav zaradi sedaj vpeljane sodbe. Toliko bolj pa je nestalen njihov položaj, ker se ne čutijo varne niti s strani civilistov. Če bi bilo delo uspešno na gospodarskem in socialnem področju, bi ves narod stal strumno za predsednikom. Ker pa se polom razširja zlasti na ta področja, ni te gotovosti.

„Prikrita“ opozicija, tista, ki po vladnem mnenju rovari proti ustavnemu redu, je izbrabila ta težak trenutek, ter razpela svoje mreže. To vsaj moremo sklepati iz predsednikovega govora, v katerem je narod pozval na obrambo demokracije. „Le vkup, le vkup, uboga gmajna“, naj bi se slišalo. A na žalost predsednik ni pozval na čim uspešnejše delo, ne na večje žrtve, temveč na veliko zborovanje na Majskem trgu, ki bo ta petek.

A ne bodimo preveč kritični. Pomislimo kateri element sestavlja vse tukajšnje ustanove, tudi oborožene sile. Če vlada sumi kako nevarnost, in ji je moč spraviti v svojo obrambo na ulice kake stotisoč glave množice, bo to imponiralo še tako odločnemu udarniku. Dr. Alfonsin je v tem pogledu izredno spreten mož. Njegove besede so bile zavite. Naznačil je nevarnost, ki prihaja bolj s civilne kot z vojaške strani. Dejal je, da vojska zvesto uboga ustavno oblast. A ni izrekel imen. To je prepustil drugim. On ohrani svoje dostojanstvo.

Kaj se je pravzaprav zgodilo. Nekateri civilisti, ki niso našli odziva ne v volivnih skrinjah, ne v politični zbornici, so se baje približali vojaštvu z določenimi ponudbami. Ni šlo za tradicionalen državni udar, marveč za nekoliko spremembo. Žrtev te naj bi bila le oseba predsednika dr. Alfonsina, ki naj bi ga zamenjala kaka druga oseba, vse pa naj bi vodilo v neke vrste koalicijsko vlado. Določeni vojaški oficirji so vso zadevo sporočili vladi. Poizkus je padel v vodo. A padlo je v vse te zgodbe tudi ime enega izmed bivših civilnih predsednikov, dr. Frondizija. Ta je iz Španije, kjer se nahaja trenutno, vso stvar zanikal in se proglasil za branitelja demokracije. Kje je resnica?

Vlada je poslala v kongres vrsto osnutkov davčne reforme in nekaterih gospodarskih ukrepov. V vsem tem zaenkrat ni nič novega. Vsaj nič novega tam, kjer bi to pričakovali. Kot smo že katerikrat omenili, je mogoče zavožen položaj rešiti le z ustvarjanjem večjega bogastva, v eni besedi s produktivnostjo. Po drugi strani pa s tem, da država nekoliko omeji svojo blazno potrošnjo.

Niti država še ni storila resnega koraka v tej smeri, niti ni mogoče povečati produktivnosti v ozračju divje inflacije in hude recesije, ko kredit na produktivnost praktično ne obstaja, in vse še vedno raje špekulira kot pa dela. Zaenkrat bo treba še čakati rešilne formule. Rešeni pa bomo takrat, ko bomo nehali čakati rešilne formule, pometli gnezda špekulacije in pričeli krepko delati.

MEDNARODNI TEDEN

V EL SALVADORJU so imeli parlamentarne volitve. V državi, ki že dolga leta trpi notranjo vojno, je že uspeh vsak nov institucionalni korak. To pot pa je poleg tega še prepričljivo zmagala vladna Krščanska demokracija, ki ji načeljuje državni predsednik Napoleon Duarte. Kot se razvidi iz delnih rezultatov, je KD prejela okoli 54% glasov, desničarska koalicija pa 37%. To vladi daje v parlamentu potrebno večino, da izvede svoj reformistični program in skuša tako povrniti deželni mir.

BRAZILSKI izvoljeni predsednik, Tancredo Neves, je po dolgi in težki bolezni umrl. Nevesa so internirali dva dni predno bi moral zastopiti predsedništvo države. Bil je zatem kar sedemkrat operiran na črevesju in še na srcu, ter končno podlegel. Kot je ves narod molil za njegovo zdravje, ga sedaj ves narod objokuje A demokracijo življenje je zagotovljeno. Tako kongres, kot oborožene sile in same politične stranke so priznale dosedanega podpredsednika Jožeta Sarneya kot novega vodja države. A pot bo težka, in trnjeva.

GLAVNI TAJNIK Organizacije združenih narodov, Perujec Pérez de Cuellar, je objavil obirno poročilo, ki so ga pripravili strokovnjaki Glavnega tajništva v zvezi s finančnim, gospodarskim in socialnim položajem držav v razvoju. V njem napovedujejo „dobo trpljenja“, ki čaka te države, ki bodo dočakale konec 80. desetletja v ozračju razočaranja in obupa. Napoveduje takorekoč splošno gospodarsko krizo takimenovanega „tretjega sveta“ in poziva razvite države na razumevanje tega položaja in na delo, da se vsaj malo omili „trpljenje“, ki te narode čaka.

Naše šole - naš ponos

POROČILO ŠOLSKEGA REFERENTA ZS FRANCETA VITRIHA

Vsak, ki danes z ljubeznijo in idealizmom dela za slovensko skupnost v Argentini, mora biti prepričan, da tega dela ne bi mogel opravljati, če pred njim ne bi v ljubezni do slovenstva pri delu za njegovo ohranitev — izgoreli kot sveča — idealisti, ki so koristni skupnosti predpostavljali pred svojim osebnim blagostanjem.

Tega se prav posebno zaveda slovenska šolska družina. Naj bodo prve besede poročila v slovenskih šolah besede zahvale idealistom, našim sodelavcem, ki so nas v dobi od zadnjega obnege zbora zapustili:

Župnik Matija Lamovšek, naš katehet; Miloš Stare, prvi predsednik ZS in izdajatelj naše prve čitanke „Naša beseda“; Slavimir Batagelj, mož voditelje, oče učitelje in voditelja šolske kolonije; Pavle Rant, naš učitelj in urednik čitank „Zdomski živ-žav“, „Slovenski svet“; Mirko Kunčič, naš prijatelj in pisatelj; Lojzka Jereb, naša sodelavka, mati naših učitelje.

Za njihovo ljubezen in delo pri ohranjanju slovenske šolske družine, naj jim Bog nakloni večno življenje. Vam in prihodnjim rodovom pa naj ostanejo svetel zglede javnega delavca-idealista, ki je zmožen pozabiti sebe, ki se ne odreče samo udobnostim, ampak tudi lastnim potrebam, samo za-

to, da bi naša skupnost ohranila vrednote, katerim zvestoba je bila vzrok, da smo pred 40 leti zapustili Slovenijo.

V šolskem letu 1984 so obstajale slovenske šole v desetih krajih.

Balantičeva šola v San Justu: voditeljica Angelca Klanšek, 11 učnih moči, 83 učencev; Baragova šola v Slovenski vasi: vodi Zdenka Jan, 7 uč. moči, 61 učencev; Jegličeva šola v Slovenski hiši: vod. Marjana Batagelj, 6 uč. moči, 26 učencev; Jurčičeva šola v Carapachaju, vod. Mara Pleško, 5 uč. moči, 17 učencev; Prešernova šola v Castelarju, vod. Mija Markež, 12 uč. moči, 47 učencev; Rožmanova šola v San Martinu, vod. Katia Dimnik, 8 uč. moči, 46 učencev; Slomškova šola v Ramos Mejiji, vod. Helena Malovrh, 13 uč. moči, 81 učencev; Šola sv. Cirila in Metoda v Mendozii, vod. Lenčka Božnar, 6 uč. moči, 41 učencev; Aljaževa šola v Bariločah, vod. Milena Arko, 4 uč. moči, 6 učencev; Krekova šola v Tucumanu, vod. Jožek Zakej, 4 uč. moči, 10 učencev.

Oddelka za špansko govoreče otroke: v Slovenski hiši, vod. Marjana Batagelj s tremi uč. močmi in 18 učenci; v Mendozii, vod. Marjana Bajda s tremi uč. močmi in 19 učenci.

V vseh šolah stoji voditeljicam v pomoč krajevni šolski sveti staršev.

Slovenske šole je obiskovalo 455 o-

trok; 238 deklic in 217 dečkov. Poučevalo je skupno z voditeljicami in kateheti 82 oseb.

Poleg teh rednih šol sta še dva učitelja poučevala slovenske otroke v Boliviji in en katehet v Miramaru.

Podrobna razčlenitev in celotna o-memba vseh učnih moči po raznih šolah je podana v reviji Duhovno življenje za februar 1985.

Izraz povezanosti naših šol so skupne prireditve in srečanja.

V pretekli poslojni dobi smo imeli tri skupne prireditve v Slovenski hiši. Pri vseh je daroval sveto mašo msgr. Anton Orehar in nam posredoval duhovno misel.

10. junija 1984 — Alojzijevo proslava. Po sveti maši smo se poklonili pred spomenikom pomorjenim domobrancem, žrtvam vojne in revolucije, z molitvijo, slovenskim šopkom in pesmijo. Spominke besede je spregovoril Marjan Loboda.

V dvorani so šolarji Slomškove šole v režiji Anice Šemrov predstavili igro pisatelja Josipa Ribičiča „V kraljestvu palčkov“. Pri pripravi in izvedbi so sodelovali: Marjana Marn, Lenčka Malovrh, Ciril Loboda, Jože Hrovat, Lojze Lavrič, Niko in Marko Potočnik in Milan in Bogdan Magister.

29. junij 1984 — Slomškova proslava. To srečanje je bilo dan zahvale našemu zlatomašniku msgr. Antonu Oreharju. Med špalirjem narodnih noš je prišel od vhoda v cerkev, kjer ga je pozdravil učence slovenske šole, deklica pa mu je izročila slovenski šopek.

V lepo okrašeni dvorani so ga po-

zdravili in se mu zahvalili učenci vseh naših šol. Besedilo je sestavila Anica Šemrov, dvorano je temu jubileju primerno okrasil Stane Snoj. Izvedba je bila v zamisli in režiji Frida Benzika.

10. marca 1985 — Začetna šolska prireditve. Šolska skupnost Slovenske Pristave se nam je predstavila s spevoigro „Snegljčica“. Režiral je Miha Gaser, pri klavirju je spremljala nastopajoče Anka Gaser. Pri pripravi in izvedbi so sodelovali bivši učenci, starši posebej pa Magda Češarek. O-membe vredno je, da je bila udeležba staršev in otrok na prireditvi izredno številna.

Letni šolski izlet 20. oktobra 1984 je bil v park Villa Albertina. Po posredovanju Zdenke Jan so naši šolarji že več let celodnevni gostje v njem. Po sveti maši dr. A. Starca je 306 otrok pod nadzorstvom sedmih voditeljic in 22 učiteljic veselo preživelo lep spomladanski dan.

Počitniška kolonija v domu pokojnega dr. Rudolfa Hanzeliča v Córdoba od 27. decembra 1984 do 10. januarja 1985.

V okviru šolskega odseka je ZS tudi letos organizirala počitniško kolonijo. 78 otrok se je je udeležilo. Učenci vseh šol so bili na koloniji zastopani. V lepem številu so se je udeležili Mendočani.

Pri pripravi kolonije so sodelovali: Emil Cof, tajnik ZS; France Rant, pred-sednik počitniškega doma; Panaino Carlos in Dorian Heller. Tako kot vsako leto je omogočil udeležbo na koloniji potrebnemu šolarju Dorian Heller.

Velikokrat smo imeli nevspešnosti pri nakupu vozovnic. Letos je to padlo, ker nam je vse uredila slovenska agencija „Iirija-Tur“. Preskrbela je tudi, da smo potovali v obe smeri v lastnem vagonu, kar je za varnost otrok velike važnosti.

Program kolonije je pripravila s sodelovanjem spremljevalcev Marjana Marn. Vodstvo kolonije so sestavljali: Marjana Marn, Pavlina Bajda, Kristina Jereb, Nevenka Magister, Karla Malovrh, Gregor Batagelj, Ciril Loboda in šolski referent.

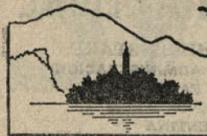
Duhovni oče kolonije je bil msgr. A. Orehar, Rudolf Smersu upravnik doma, Ivanka Golob in njene pomočnice Mici Cerar, Zofi Golob, Veronika Malovrh, Kristina Petkovšek in Marija Rupnik pa so skrbeli, da smo udobno stanovali in imeli zadostno in okusno hrano.

Dva udeleženca kolonije, fantek in deklica, sta prišla na postajo Retiro, ko je vlak odhajal. Bivša učencev Cankarjeve šole dr. Rudi Vidmar, Fridrik Štrbene in bivša učenka Prešernove šole so jih z avtomobilom pripeljali v Rosario, še preden je vlak dospel, in jih veselo izročili vodstvu kolonije. Lep zglede požrtvovalnosti in solidarnosti.

Učiteljstvo in otroci so sodelovali pri romanju v Luján, procesiji Svetega Rešnjega Telesa in pri prvem svetem obhajilu.

Slovenske šole imajo lastne prireditve in sodelujejo pri prireditvah krajevnih domov.

Šolski odsek ima redne mesečne seje, večji del s stoodstotno udeležbo. U-

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Manjša epidemija gripe je razsajala približno od konca februarja do srede marca. Gripo so povzročali večinoma virusi iz skupine A. Okoli Kopra so morali zaradi obolenja učencev in učiteljev zapreti nekaj nižjih razredov osnovnih šol.

NOVO MESTO — 6.500 katre (Renault 4) in 425 R-18 je izdelala v prvih dveh mesecih tega leta Industrija motornih vozil (IMV). Lani je izvozila v Francijo 21.571 R-4, letos pa je predpisanih okrog 30.000.

IZOLA — Igrače iz Mehanotehnike gredo dobro v prodajo, predvsem na tujem. Lani so izvozili kar tri četrtine proizvodnje, kar je predstavljalo dvanajst milijonov dolarjev. Ima pa hudo konkurenco, zato bo letos za modernizacijo opreme izdala cel milijon dolarjev. Najbolj so zadovoljni s prodajo tradicionalnih igrač.

MARIBOR — Hitra cesta, po kateri bo tekel promet skozi Maribor, naj bi bila skonstruirana do 30. maja. Cesta pelje po zgornji etaži meljskega mostu, potem skozi predor na desnem bregu Drave do Ptujске ceste. Leta 1987 bo pa dograjam še odsek hitre ceste med Mariborom in Pesnico, kar bo odpravilo prometni zamašek, ki nastane na križišču Partizanske in Meljske ceste.

LJUBLJANA — Manj stanovanj kot v letu 1983 so zgradili lani. Mišljeno so zidave družbenega sektorja (slovenski „FONAVI“). Največ je bilo sezidanih dvosobnih stanovanj: 1587; enosobnih je bilo 1415, trisobnih 1249, štirisobnih in večjih pa 165. Vse skupaj pomeni 15 odstotkov manj kot leta 1983. Vseeno so Slovenija prednjači pred drugimi jugoslovanskimi republikami, če primerjamo na koliko prebivalcev pride eno novo stanovanje: 435; v Srbiji 476, Hrvaški 510, na Kosovu 1976 prebivalcev.

ZIRI — Alpina slovi po Evropi zaradi svojih smučarskih obutev, skuša pa prodreti na trgu tudi z drugimi športnimi obutvami, predvsem za trim („aerobizem“) in jadranje na vodi. Prvih bodo naredili 100.000, drugih pa okoli 80.000 parov.

LJUBLJANA — Nočno delo žensk vsako leto močno narašča. Lani je bilo 33% več žensk na nočnem delu, kot pa 1983. Vzrok je v zastoji proizvodnje zaradi pomanjkanja surovin in nerednih dobav ter tudi pomanjkanja moške delovne sile.

LJUBLJANA — Delo Benjamina I. pavelca so posneli na ploščo, ki jo je izdelala Založba kaset in plošč RTVLJ. Vsebuje izbor samospelov in serenado na

deležujejo se jih dr. Alojzij Starc in voditeljice šol.

Šolski referent je obiskal vse šole v Buenos Airesu.

9. marca 1985 je bil na Pristavi v Castelarju študijski dan slovenskih šolnikov osnovnih šol in srednješolskega tečaja z namenom, da se pomenu o pomenu in ureditvi, o naši vztrajnosti in ljubezni do naših šol, o skupnem delu, ki naj bi slonelo pa skupnem programu.

Gmotno je podprla srečanje ZS. Odbor Slovenske pristave in oskrbnik Milan Križ s sodelavci, pa so vse storili, da so šolniki preživeli študijski dan v družinskem vzdušju.

Na roditeljskih sestankih so v preteklem letu predavali: dr. Alojzij Starc, Zdenka Jan, dr. Jože Krivec in Zorko Simičič.

Stane Snoj je izdelal zvezke za drugi razred. Besedilo je pripravila Anica Šemrov.

Zedinjena Slovenija podari vsem šolarjem spričevala in posreduje šolam knjige, zvezke, učne liste in pripravi vse tekste za skupne prireditve. Imamo arhiv igrice, ki je zlasti mendoškimi rojakom dobrodošlo.

Z družino slovenskih šol so velikodušno sodelovali: Anica Šemrov, Stane Snoj, Marjana Marn, Iva Vivod, Zdenka Gornik, Frido Bežnik in Miha Gasser.

Bog plačaj vsem v poročilu omenjenim in tihim sodelavcem, ki so v preteklem letu z ljubeznijo, delom in žrtvami, prežeti z optimizmom sodelovali pri ohranjanju slovenskih šol.

godala, ki so jih izvajali simfoniki RTVLJ z dirigentom Antonom Nanutom, sopranistka Ana Pušar-Jerič, tenor Anton Dermota in pianista Hilda Dermota in Andrej Jarc.

LJUBLJANA — Tretja izdaja romana Umiranje na obroke Igorja Torcarja je izšla v nakladi 7.000 izvodov. Prvi dve, skupaj 11.000 izvodov, sta pošli.

LJUBLJANA — Osem programskih kaset je namenjenih otrokom, da jih seznanijo z računalniško pismenostjo. Vse so pripravljene le za računalnike spectrum 48 K. Zadnji dve nosita ime „Ciciban šteje“ in „Ciciban računa“.

PTUJ — Dvižne priključke za traktorje vseh vrst bo od avgusta naprej poslala na trg tovarna Olga Meglič. Dva modela (dvig 800 in 1500 kg) sta že v končni izdelavi in sta namenjena različnim stvarjem, od gnoja do gramoza. V razvoju imajo še domačo silozreznico, s katero bi napolnili vrzel v domačem polju.

LJUBLJANA — Avtocesta Ljubljana-Naklo naj bi bila dokončana do meseca junija. V tem času morajo razviti 90.000 kubikov zemlje, odpeljati 35.000 kubikov humusa, navoziti 40.000 kubikov gramoza in 110.000 ton asfalta, kar je precej zahtevna naloga v tako kratkem času.

LJUBLJANA — Geotermično energijo bi lahko izrabljali v Sloveniji predvsem v Prekmurju. Ker so vrtnali stroški tisti, ki določajo rentabilnost izkoriščanja, je treba dobro analizirati podatke. Vrtanje globlje od tri tisoč metrov se ne splača; najboljši bi bilo le nekaj sto metrov, a je toplota v malokje blizu. Ker se toplota hitro izgubi, jo skušajo „pripeljati“ z vodo, ki jo vbrizgajo s površine in jo uporabijo v industriji z visoko temperaturo ali pa kot paro. V Čateških in Moravskih Toplicah jo že uporabljajo za ogrevanje prostorov in vode v bazenih.

LJUBLJANA — 75 let jamarskega dela so proslavljali 13. marca v Cankarjevem domu. Edini še živeči ustanovni član je prof. Pavel Kunaver, ki se lahko pohvali z več kot sto raziskanimi jamami.

UMRLI SO od 7. do 12. marca 1985:

LJUBLJANA — Jože Sušnik, 79; Miha Pavčič, 83; Rudolf Trnovec, 82; Franc Bardorfer; Slavka Kink, 78; Franc Babnik, 87; Dušan Bufon; Karel Kastelic; Marija Mikša; Viktor Škedelj; Ivanka Rozman roj. Šturm, 79; Ljud-

SLOVENCI v ARGENTINI

Osebne novice

Krsta: V nedeljo, 21. aprila je bila krščena v cerkvi Marije Pomagaj Marjana Cecilija Dolinar, hčerka Francija in ge. Alenke roj. Rajer. za botra sta bila gđc. Marjetka Dolinar in Marjan Pograjc. Krstil jo je msgr. Anton Orehar.

V Mendoza pa je bil krščen Ivan Bajda, sin Petra in ge. Ivanke roj. Krvina.

Srečnim staršem iskrene čestitke!

Poroki: V cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejiji sta v soboto, 20. aprila, sklenila zakon inž. Niko Jakoš in prof. Mirjam Šeme. Za priče so bili najstariši Janez in ga. Zalka Jakoš ter Jože in ga. Ivanka Šeme. Med poročno mašo, pri kateri je pel mladinski zbor Slomskovega doma, ju je poročil Jože Škerbec.

Istega dne pa sta se v cerkvi Sv. Roze iz Lime v Buenos Airesu poročila dr. Alenka Smersu in dr. José Manuel Fernández. Za priče so bili nevestini starši ga. Nataša in Miha Smersu ter ženinovi starši ga. Maria Trinidad in Manuel Fernández.

Poroka: V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi sta se poročila Kati Adamič in Dinko Radoš. Botrovala sta Marjana Radoš in Jože Radoš. Poročile je g. Marko Cukjati CM. Čestitamo!

Novoporočencem čestitamo!

Nova diplomantka: Na medicinski fakulteti v Córdoba je končala univerzitetne študije gđc. Lenka Grošelj iz Mendoza in postala kirurginja. Čestitamo!

RAZNI KRAJI — Tone Varl, škofja Loka; Ivan Rebov, Celje; Minka Jaki roj. Zidar, 87, Sentrupert; Frančiška Lango, 76, Zalec; Marija Kraševc roj. Fink, Zagorje; Ivana Peterka roj. Dime, Domžale; Jožef Pogorelec, Zup. v Dol. Logatcu; Antenija Vitez, Povirje; Stefan Strah, Novo mesto; Antonija Merlak roj. Hladnik (Rečanova mama), 86, Žirbše; Jože Brezec, 90, Bezuljak; Neža Zalokar, 93, Trbovlje; Ivanka Sevcu roj. Likozar, Kranj; Janez Podgoršek, Kamnik; Franc Pirc, Leskovar; Ivanka Tišler, Goričane; Marjeta Meglič, 91, Tržič; Viktor Hribar, Zg. Tuhinji; Milena Medved roj. Putrih, Koper; Jožef Meško, Ptuj; Marija Kragelj roj. Rutar, 88, Mengeš; Francka Koselj, Radovljica; Marija Colnar roj. Ručigaj, 88, Trzin; Rudi Plešec, 61, Rakovnik; France Gašper, Pogorje pri Sl. Gradcu; Justina Baraga, 73, Trbovlje; Franc Kokol, Laško; Rudi Pušnik, Laško; Dušan Herzog, Maribor; Frančiška Cajhen, 72, Zaječje; Marija Škrbec roj. Ravšelj, Podcerkev; Zdenka Požar, Murska Sobota; Stefka Dečman, Celje.

mila Ribič roj. Vehar; Milutin Fajdiga, 82; Mira Leskovec; Ferdo Miglič, 79; Marija Ternovec roj. Čermelj; Verena Vreček roj. Mohorič; Ivan Renar; Leon Berlot; Anton Bogataj, 73; Stane Novak, 60; Rafael Štular, 75; Ana Babnik roj. Mohorič; Anica Čehovin.

LISTANJE PO DELU

Po apoteotičnem zborovanju slovenskih kulturnih delavcev v Cankarjevem domu, začetka januarja 1985, pod geslom: Slovenski narod in slovenska kultura, se je oglasila tudi togo stalniščična in dogmatična plast slovenske „vrhuške“. Če so tam Tone Partljič, Marjan Rožanc, Boris Pahor, Bojan Štih in drugi zahtevali, naj preneha v Sloveniji partijski in kulturni pritisk drugih narodov Jugoslavije, zahtevali ustanovitev Slovenskega kulturnega parlamenta, da, celo zvezo s slovenskimi intelektualci po svetu, potem je bila uradna plat vsa v obrambi, vsa v preteklosti, dejali bi celo vsa prešinjena z nekim strahom. Programska seja Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva (RK SZDL), ki se je vršila v Ljubljani konec januarja, je bila pod nekakim (sicer nikjer zapisanim) geslom: ničesar obžalovati, ničesar popraviti. Na vsak način je bilo treba zamageljati sliko, ki jo je inozemstvu dalo zborovanje slovenskih kulturnih delavcev, ko je tuj časopis zapisal: v Sloveniji ni posameznih oporečnikov, oporečnika je vsa Slovenija. Glavni govornik na Programski seji je bil predsednik SZDL Franc Šetine. Nanizajmo nekaj cvetk iz njegovega kilometrskega govora: „Če je naše ljudstvo znalo reči odločen ne ostankom klerikalizma v emigraciji, ki so po vojni sanjali o narodni spravi in podobnem, bo sposobno tudi v bodoče preprečiti take nakane. Ni mogoče namreč pozabiti, da so bili tudi pobiti domobranci (ena prvih še-

Čeprav so razna posamična predavanja in celo ciklusi, organizirani v sklopu SKAD-a, že prejšnja leta zdaj nudili našim izobražencem možnost razmišljanja o raznih aktualnih vprašanjih, je pa vendar šele leta 1981 na pobudo akademikov bil v nekako organizirano življenje priklican Visokošolski tečaj.

Ob študiju slovenske zgodovine, ob filozofskih in teoloških razmišljanjih, ob še globljem spoznavanju slovenščine in naše literature, ter ob razmišljanju o vprašanjih našega zdomstva, naj bi iskali resnico, in ob spoznavanju vrednot, ob poglobljanju v krščanski realizem pa tudi ob vedno globljem čutenju vrednote slovenstva naj bi nagnili voljo k temu, kar smo spoznali za „pravo“.

Za soboto (13. aprila t. l.) so bili povabljeni k otvoritvi letošnjega Tečaja vsi slovenski akademiki v Buenos Airesu, vsi drugi mladi, ki se po končani srednji šoli izpopolnjujejo po raznih institutih, pa tudi profesorji, učitelji in učiteljice, ki se posvečajo pouku naših otrok.

Po pozdravnih besedah predstavniče SKAD-a, članice odbora Vera Breznikar, je dr. Alojzij Starc napovedal program letošnjega tečaja, nato pa povabil univ. prof. dr. Milana Komarja, da prične z inavguralnim predavanjem. Okoli petdeset poslušalcev je v dveurnem predavanju sledilo mislim predavatelja, ko je govoril o temi „Živeti lastno življenje“. S tem je bil storjen prvi korak na študijski poti letošnjega Visokošolskega tečaja.

Predavanja na tečaju bodo tudi letos vsako drugo in vsako zadnjo soboto v mesecu, vključno do novembra. Vsako zadnjo soboto v mesecu bo dr. Milan Komar govoril o temi „Edvard Kocbek — Emanuel Mounier. Radiografija usodne zmede in zablode“. Ta ciklus predavanj organizira — kakor je to bilo že prejšnja leta — SKAS v sporazumu z Visokošolskim tečajem. Kakor je bilo v pomenku po inavguralnem predavanju rečeno gre za analizo ene usodnih zmed sodobnosti, katere ne najmanjša posledica je ta, da je zaradi nje tisoče ljudi izgubilo življenje in pa da danes mnogi Slovenci razmišljamo o njej v — tujini; za analizo zablode, ki je tudi še danes nevarna.

Vsako drugo soboto v mesecu, pa se bodo letos na Tečaju obravnavali naslednji predmeti: Pri slovenščini (Zorko Simičič) bo pod naslovom „Refleksivna, erotična in domoljubna tematika v naši poeziji“, ko se poslušajočim sproti prikazujejo tudi razne značilnosti slovenske, branje in komentiranje izbranih poezij. Letos, v četrtem letu tega ciklusa, bo vsaj v izseku prikazan del sodobne slovenske poezije.

V okviru zgodovine bo dr. Marko Kremžar, ki je lani zaključil dvoletni ciklus pregleda slovenske zgodovine, i-

Cerkve od države, da bi verske skupnosti izvajale svoje programe v šolah, kot tudi ne o prenašanju verskih obredov po radiu in televiziji. Kot zadnji ocvirk te dolge seje bi dodali še mnenje Vekoslava Grmiča, ki je (zgoščeno) takole razvijal svoje misli: „Nekateri bi pri nas danes hoteli videti rešitev v večstrankarskem sistemu. Toda ta sistem je ponekod že v krizi. Stranke namreč ne zastopajo interesov ljudi, ampak lastne interese. Rešitev pri nas in drugod je edinole v prizadevanju za čim popolnejše uresničevanje zamisli samoupravljanja.“

Pa pustimo to Programsko sejo s tridesetimi govorniki, z redkimi (verjetno) navdušenimi poslušalci in mnogimi (verjetno) skeptičnimi prisotnimi in pogledimo drugo plat današnjega slovenskega udejstvovanja. To so osebni računalniki. Slovenijo preplavljajo osebni računalniki predvsem tipa Sinclair in Commodore (to so enostavni računalniki, na tukajšnjem trgu se giblje njihova cena okrog 500 dolarjev). Da se pa bodo lastniki (zlasti mladina) še bolj zabavali z njimi, kot se že, je Založba Kaset in plošč RTV Ljubljana v začetku februarja poslala na trg novo računalniško kaseto s pustolovsko igro Kontrabant 2 (Kontrabant 1 je že davno razprodan). Cilj nove igre je vstop v leto 2000. Junak zgodbe, ki mu doma pravijo „računalniško oné“ se prebija preko vsemogočih zaprek v leto 2000. Seveda ga mora igravec voditi, da te zapreke pravilno in čimprej premosti. Stvar pa ni tako enostavna, saj je pot skozi pokrajino posejana z vrsto zgodovinskih mejnikov; mimo katerih so se pomikali ljudje po slovenskem ozemlju.

Visokošolski tečaj stopa v peto leto

mel „Seminar o slovenski sedanosti in prihodnosti“. Gre za prerez pogledov raznih naših javnih delavcev iz zamejstva in zdomstva in za njih analizo.

Pri teologiji bo letos dr. Alojzij Starc govoril o „Teologiji vere“. (Nekatera vprašanja o veri v sodobnem svetu). Predavatelj bo posvetil nekaj ur sodobnim, marsikdaj celo krščanskem izobražencu ne vedno dovolj prisotnim problemom.

Obiskovalci Visokošolskega tečaja pa bodo nekaj ur razmišljali tudi o povsem internih aktualnih vprašanjih življenja v skupnosti. Milan Magister bo pod naslovom „Vprašanja našega zdomstva“ posvetil nekaj ur tej tematiki.

Vodstvo Visokošolskega tečaja sporoča vsem, ki so se že vpisali, pa tudi tistim, ki bi to želeli storiti ob začetku rednega pouka, da bodo naslednja redna predavanja v soboto 11. maja (Zgodovina in Slovenščina) in pa 25. maja (začetek Filozofskega cikla).

Vse naše mlajše „žive sile“ opozarjamo na ta predavanja. Gre za razmišljanja o večnih resnicah, gre za razčiščevanje sodobnih problemov, gre pa tudi za iskanje lepote, kar vse bo v nas samih pripomoglo k močnejši in bolj harmonični osebni rasti in kar bo, brez dvoma, prej ali slej tudi celotni naši skupnosti prineslo sadove.

I. T.

Goriška in Primorska

V razstavnih dvoranah Galerije Saggiataria v Pordenonu je bilo razpostavljenih 161 del slikarja Lojzeta Spacala. Ta antološka razstava je strnila 15 let Spacalovega ustvarjanja.

Zavod za družbeno in versko zgodovino v Gorici je priredil večer na temo „Slovenska kulturna prisotnost na Primorskem v sedanji dobi“. Na večeru so predstavili tri knjižne publikacije, ki so namenjene italijanskim bralcem, obravnavajo pa slovensko preteklost in kulturno življenje na Primorskem. Po predstavitvi publicističnih del je sledila debata, ki se je ustavila ob temi, ki je v zvezi z vzroki, ki ovirajo da bi italijanska javnost bila bolj seznanjena s slovenskim kulturnim ustvarjanjem in z našo zgodovino.

Slovensko planinsko društvo v Trstu je založilo in izdalo ob svoji 80. letnici pomembno knjigo „Zgodovina SPD Trst“. Napisal jo je dr. Dušan Jelinič, ki je knjigo razdelil na kronološka obdobja: nastanek društva in njega delovanje do prve svetovne vojne, razpustitev društva pod fašizmom (nadaljevalo je delo v ilegali), delovanje SPD po drugi svetovni vojni do današnjih dni.

Treba je brskati po literaturi, poznati n. pr. Martina Krpana, knjigo Pod svobodnim soncem, vedeti za ljudi kot sta bila Atila in Janez Bleiweis, prav dobrodošlo pa je tudi znanje iz biologije, saj se v igri n. pr. pojavljata zelena rega in človeška ribica. Ker je možnosti na stotine, je vsako potovanje nova dogodivščina, seveda pa je računalnik nepodkupljiv in neusmiljeno zabeležil minuto in sekundo, ko se „oné“ odpravi na pot in trenutek, ko prekorači prag tretjega tisočletja. Najuspešnejše igralce čaka vrsta lepih nagrad: do 5. maja je treba poslati časovne rezultate rešitev igre, 6. maja pa bo deset najboljših moralo napovedani čas do vstopa v tretje tisočletje dokazati pred strogo komisijo. Tekmovalci bodo smeli imeti pri sebi vse pripomočke, od zemljevidov do leksikonov.

Obzornja bodo zalagala revijo Znamenje. Člani skupščine Založbe Obzornja so soglašali s predlogom uredništva revije Znamenje, da z letom 1985. prične mariborska založba izdajati njihovo revijo. Letno izide šest števil Znamenja.

Revijo je doslej zalagala Mohorjeva družba v Celju, s katero pa je uredništvo Znamenje prihajalo večkrat: navzkriž zaradi znanega levo usmerjenega koncepta revije. Jedro uredniškega odbora in izdajateljskega sveta Znamenja živi in dela v Mariboru, med njimi glavni urednik Rafko Vodeb, odgovorni urednik Jože Rahnman in predsednik izdajateljskega sveta dr. Vekoslav Grmič. Mi samo lahko čestitamo Mohorjevi družbi v Celju, da je končno le odvrгла to kukavičje jajce iz svojega gnezda.

ZEDINJENA SLOVENIJA

V zvezi naročila zadnjega občnega zbora je upravni svet Zedinjene Slovenije na svoji seji dne 18. aprila 1985 sprejel dva sklepa:

I) Upoštevaajoč sedanjo inflacijo bo od 1. maja 1985 članarina za samske \$a 200 mesečno odn. \$a 2.400 letno in za družine \$a 300 mesečno odn. \$a 3.600 letno. Istočasno se dvigne tudi posmrtnina na \$a 20.000 za vsak smrtni slučaj.

II) a) Posmrtnina se bo v bodoče poviševala istočasno s povišanjem članarine.

b) Karenčna doba za nove člane je 6 mesecev.

c) Pravico do posmrtnine imajo:

1) Novi člani (do 1 leta), če so na tekočem s članarino.

2) Člani z do 10 let članstva, če niso s članarino v zaostanku več kot tri mesece.

3) Člani z več kot 10 let članstva, če niso v zaostanku s članarino več kot šest mesecev.

ZAVAROVANJE VSEH VRST

M. in H. LOBODA

Sarmiento 385 - 1. nadst. - pis. 10
Buenos Aires - Tel. 812-2127
vsak dan od 11 do 18.30

OBVESTILA

SOBOTA, 27. aprila:

Sestanek Konzorcija Svobodne Slovenije ob 20 v prostorih Slovenske hiše. Pri SKA in SKAD predavanje dr. M. Komarja ob 16. uri v mali dvorani Slovenske hiše.

NEDELJA, 28. aprila:

Občni zbor Slomškovega doma po maši.

Zvezni sestanek SDO in SFZ ob 9.30 v Slovenski hiši po skupni mladinski maši. Predaval bo Jože Bokalič CM.

Sestanek staršev Prešernove šole po slov. maši. Predavala bo dr. Katica Cukjati: „O vplivu televizije na otroka“.

V Hladnikovem domu: SKA in Društvo Slov. vas vabi na igro: „Namišljeni bolnik“ Moliera. Začetek: ob 17. uri.

SOBOTA, 4. maja:

Redni pouk Slov. Srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

V Slomškovem domu ob 21. uri jenski ples v priredbi SDO-SFZ.

II. kulturni večer SKA ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše. Predstavitev knjige: dr. Marko Kremžar „Obris družbene preosnove“.

V S. Justu „Namišljeni bolnik“ ob 10.

NEDELJA, 5. maja:

Obletnica Slovenskega doma v Carapachayu s celodnevno prireditvijo.

SREDA, 8. maja:

Sestanek Zveza slov. mater in žena v Slovenski hiši. Govoril bo o mladini msgr. Anton Orehar.

PETEK, 10. maja:

Seja Medorganizacijskega sveta v prostorih Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

SOBOTA, 11. maja:

Visokošolski tečaj ob 16. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 12. maja:

Romanje v Luján.

SREDA, 15. maja:

Sestanek Lige žena-mati v San Martinu. Predaval bo rev. Jože Škerbec o

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

2. KULTURNI VEČER

XXXII. SEZONE

Predstavitev knjige

Marko Kremžar: **Obris družbene preosnove**

V gornji dvorani Slovenske hiše, 4. maja 1985 ob 20. uri.

BAJDA s.r.l.

**Naš kvalitetni parket
sedaj na razpolago
tudi v Buenos Airesu.**

JUAN B. ALBERDI 3981

Capital

Tel. 67-2494

POSEBEN POPUST ZA ROJAKE!

Tristoletnici rojstva Bacha, Händla in Scarlattija.

ČETRTEK, 17. maja:

Seja Upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

NEDELJA, 19. maja:

25. obletnica Slovenskega doma v San Martinu. Celodnevna prireditev.

NEDELJA, 26. maja:

žegnanje pri slovenski cerkvi Marije Pomagal.

Darovali so

V dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena so darovali: ga. Ema Kesler v spomin T. Kocjan \$a 500; ga. T. Truden v spomin ge. Korošec in ga. Eiletz \$a 300; dr. Benedičič v spomin V. Berlota \$a 6.000; Nadica in Andrej Grohar \$a 10.000; ga. Mira Ecker \$a 700; ga. Jakulin \$a 200. Najlepša hvala!

KLINIČNE ANALIZE

Lic. Zofija Pograjc

„Obras Sociales“

Bolnike obiščem na domu.

Informacije na Tel. 629-6901.

SAN JUSTO

4. MAJA 1985 OB 20

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual N° 299831

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1985:
Za Argentino \$a 5.300, pri pošiljanju po
pošti \$a 6.000; Združ. države in Kanada
pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA
dol.; obmejne države Argentine 53 USA
dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija,
Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-
nada in Evropa za pošiljanje z navad-
no pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-
DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES -
T. E. 362-7215

**PRIDOBIVAJTE
NOVE NAROČNIKE!**

PODJETNIK, TRGOVEC, OBRTRNIK!

Imaš morda čeke ali denar spravljene doma? Imaš denar v tekočem računu v banki? Plaćuješ drage bančne komisije, za tvoj denar pa ti ne plačajo nobenih obresti. Če ti kdaj zmanjka denarja, te banka ne pozna več, zanjo si dober, dokler ji nosiš denar. — Popolnoma drugače pa ravna s svojimi člani SLOGA. Denar pri nas ti vsak dan prinaša obresti; komisij ni nobenih, če ti kdaj zmanjka denarja, imaš v SLOGI vedno odprt kredit. In še celo vrsto drugih ugodnosti bi lahko naštel. Pa o tem več osebno ali po telefonu v naši pisarni, BmÉ. Mitre 97 - Ramos Mejia, Tel. 658-6574 ali 654-6438.

Slovenci v Carapachayu praznujemo

V NEDELJO, 5. MAJA

25. OBLETNICO USTANOVITVE DOMA

s celodnevno prireditvijo:

- ob 11.00 Dviganje in pozdrav zastav
- ob 11.30 Sv. maša msgr. Antona Oreharja za žive in mrtve člane
Po maši bo skupno kosilo
- ob 16.00 Kulturni program, na katerem bo govoril g. Tone Bruic

Po programu prosta zabava in dobra postrežba. — Na razpolago bodo priznanj carapachayski krofi.

Rojaki in prijatelji našega Doma iskreno vabljeni!

NAŠ DOM

Namišljeni bolnik

MOLIERE: VESELOIGRA

V REŽIJI G. MAKSA BORŠTNIKA

Marja Rodziewiczowna

(39)

H R A S T

(DEWAJTIS)

Še sreča, da teta Aneta ni slišala teh besed, kajti gotovo ne bi hotela sprejeti jagod od take hudobnice. Toda starka je pomirila svojo občutljivost, sprejela košarico in odšla v hišo. Pokazala se je šele po izbruhu jeze ter je tako s praznim prtičkom in prisrčnim zahvaljevanjem prekinila neljub prizor. „Nimate se za kaj zahvaljevati!“ je rekla Marta zopet v davnem načinu. „Ah, tu stojim, ne povem pa najvažnejše stvari. Tam na Dewajtu sem srečala gospodo s Pošwic. S čolnom sta se pripeljala. Gospodična je zelo lepa in po modi oblečena, gospod pa, zdi se, da je njen mož, je tako grd, da je kar strahl!“

„Kaj naj bi delala tam?“ sta vprašala Ragis in Julka; Hanka pa je že dolgo časa gledala bele oblake na obzorju, a teta Aneta je odšla v hišo.

„Pela sta in govorila v tujem jeziku, gledala v jame, v rove, šla trikrat okrog Dewajtisa, dokler nista zagledala mene. Tedaj sta se okrenila in šla. In o nečem sta spraševala, zdi se mi, da o Dewajtisu, kajti z roko sta kazala nanj. Gospa razume malo poljsko, nisem je pa razumela, kaj hoče. Potem je pogledala v neko knjižico in vprašala lepo: Kje stanuje gospod Marko Czertwan? Pokazala sem jima stezo, poklonila sta se in šla dalje. Prav

gotovo prideta sem...“

„Lepa novica!“ je zaklicala Julka. „Čakala ju bom do polnoči. Zelo sem radovedna, kakšna je ta Američanka. Je še nihče ni videl?“

„Ne! Vprašal sem že Marka, če je lepa, pa seveda nisem ničesar zvedel,“ se je vtaknil Ragis.

„Videti je, da je zelo delavna in praktična. Witold je bil včeraj pri nji,“ se je oglašila Hanka. „Rekel je, da ne more gledati vanjo brez navdušenja.“

„Ho, ho, ho! Lahko bo še slaba z Witoldem! Dobil bo košarico!“

„Od kod tako žalostni zaključek?“ je v dovtipu pripomnila Julka.

„Razume se, kajti nobena praktična in delavna ga ne bo vzela! Sicer pa, kaj jaz vem? Menda pa je oni grdi njen zaročenec...“

„O majka mila, kje je imela oči, da je tega vzela?“ je rekla Marta.

„Ho, ho, ho! Nikdar ne spominjajte, tudi vaše oči so morale mrkniti, ko ste jemali moža, gospa Lukeževa,“ se je nagajivo zasmejala Ragis.

Ženska je škrlatno zardela. „Sužnost še ni raj!“ je zmešana odgovorila.

„Volja je slabša od sužnosti,“ se je stari neusmiljeno norčeval.

Obrnila se je k vratom in zakrila oči z robcem.

„Na svidenje in zbogom!“ je še rekla in odšla.

„Lepa ženska!“ je tiho pripomnila Julka. „Po okusu gospoda Marka?“

„Okus?“ je rekel Ragis. „Bog nas varuj takega okusa!“

Teta Aneta se je prikazala na pragu s pladnjem, polnim podstavkov, s skodelico jagod in vrčem mleka, za njo pa je prinesel Grenis na novo postruženo mizo.

„Tu imate, otroci moji, in poskusite moje slaščice!“ se je lagodno nasmehnila. „Jaz bom pa med tem časom posadila buče v panj, da se ne bodo mučile v vrečici.“

„Jaz pomagam teti!“ se je žrtvovala Hanka.

„Hvala vam, moja draga! Grenis bo pomagal. Ti kar jej jagode in odpočij se od svojega učenja!“

S temi besedami si je starka ovila pleča z nekakšno plahto, krog glave vrgla mrežo, ovito s platnom, ter je s hlapecem odšla na vrt.

Dekletici sta se smejala temu čudnemu pokrivalu ter jedli sočne jagode.

Tedaj je žerjav pomolil od nekod svojo glavo in s kljunom potrkal po pladnju, ostali del menežarije pa je opazoval od daleč.

„Kje pa je Živa?“ je naglo vprašala Hanka, z belo dlanjo gladeč peresa prsto letajočega ptiča.

„Živa?“ je rekel Ragis in iskal nekaj po strehi in vejah.

S strehe je skočila naravnost na mizo štirinožna svojeglava veverica. Sedla je na zadnje nožice, prednje pa je položila navzkriž, vihala brke in gledala

na prisotni par z očmi, okroglimi kot jagode. Košati rep se ji je tresel kot baldahin nad glavo.

„Hočeš oreh?“ je smejoče se vprašala Hanka.

Ko je videla slaščico, je veverica napravila mojstrski skok, zagrabila orešek in stekla z njim na plot. Lisjak je radovedno pogledal, žerjav je odkorakal k njej, morda z zlim namenom, ona pa se zanju ni prav nič brigala, temveč je vneto grizla lupino.

„Manjka samo še eden mojih davnih znancev,“ se je oglašila Hanka. „Ali je morda poginil pošteni jež, da ne pride?“

„Jež?“ je ves rdeč zaklicala Ragis.

„Kam neki se je nemarnež skrčil? Lenuh ničvedni! Vse dni prespi ponoči pa šari okrog! Že po naravi je nevljuden. Ho, ho, učim ga neprenehoma, toda zaman, okamenel je v svojih razvadah. Končal bo slabo, kakor vsak ničvednež!“

„Narava se ne da spremeniti!“ je res pripomnila Julka. Že od Hanke je poznala čudaštvo starega vojaka in zato ga je vneto poslušala.

Ragis se je razvel in navduševal. Živali so bile njegov priljubljeni predmet razgovora.

„Čisto prav imate, gospodična! Živali so kot ljudje, le toliko so na boljšem, da ne morejo klepetati in da nimajo denarja. Sicer je pa vseeno. Tudi žival je dobra in slaba, lagodna in jezna, razsipna in skopuška, poštena in tatinska, lepa in grda. Samo poglejte jih! Župnik me je nahrulil, ko sem mu rekel, da v vsaki živali dela nekdo pokoro. Greh

je greh, toda fajmošter mi ni dal, da bi mu razložil te stvari! Gotovo bi še sam verjel! Že trideset let vzgajam razne zverce, dobre živalce, in vsako sem natanko opazoval. Ni je boljše od psa, a ne slabše od lisjaka, dokler se malo ne privzgoji. Ali ni res, Robak?“

Lisjak je pomagal z repom ter z nedolžnim obrazom poškilil na kure tete Anete. Vse življenje se je v njem borilo vprašanje: ubogati ali moriti? Disciplina ali pa kurnik?

„Prosim vas, pokažite mi ježa!“ je poprosila Julka.

„Meni pa kunce!“ je dodala Hanka. „Tako, takoj! Najprej zbudim ježa, potem pa skličem vso to drhal. Drže se po vseh kotih, trapci!“

Še kar naprej je govoril in medtem krevljaval v hišo ter kmalu prinesel v naročju majhno bodičasto živalco. Jež I-glač, prebujen iz sladkega sna, se je zvil v klobčič ter jezno pihal. Poznal pa je red, zato se je raztegnil in začel capljati.

Ragis ga je postavil na mizo pred Julko in zažvižgal.

Jež je kot na povelje pomolil smrček se stegnili in s hitrimi nogami stekel k lastniku.

„Hočeš sladkorček, nepridiprav ti?!“ je uganil Ragis.

Smrček se je dvignil navzgor in lakomno njuhal.

„Aha, že vem, kaj hočeš! A ponoči mi ne daš miru, a? Ves čas mi nekje delaš halo! Seveda skrivni razbojnik, na zunaj si videti miren, a v resnici si hinavec, razgrajča! Ho, ho le počakaj, počakaj no!“

Vdani v božjo voljo, sporočamo vsem prijateljem in znancem, da je v 79. letu življenja prenehalo biti srce našemu očetu, dedu in pradedu

Petru Bajda

Pokopali smo ga 19. aprila na pokopališču „Parque de Descanso“ v Guaymallenu - Mendoza.

Prisrčno se zahvaljujemo g. Jožetu Hornu za opravljene molitve, pogrebno sv. mašo in tolažilne besede, župniku Ivanu Tomažiču, župniku Peronu in duhovnim sobratom Jožefincem za opravljene molitve ob krsti, inž. agr. Marku Bajuku za poslovilne besede ob grobu, in vsem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala dr. Juretu Bajuku, ki je v bolzni skrbel zanj.

Prijateljem in znancem ga priporočamo v molitev.

Žalujoči:

Hčeri: Marija in Ana z družinama,
sinovi: Pavel, Peter, Jaka, Martin in Franc z družinami,
bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Mendoza, Buenos Aires, Minesota - ZDA, Ljubljana, Kranj